

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.19.1.2024

Pan
Michał Piekarski
Prezes Zarządu
McKeen-Beef Sp. z o.o.

ul. Spółdzielców 13
62-850 Lisków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/059 - Wykorzystanie biogazu dla celów wytwarzania energii

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	McKeen-Beef Sp. z o.o., ul. Spółdzielców 13, 62-850 Lisków ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Michał Piekarski Prezes Zarządu od 6 marca 2024 r. ² Poprzednio, w okresie objętym kontrolą Prezesem Zarządu Spółki był pan Ronald McKeen. (akta kontroli str. 3-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja inwestycji związanych z budową, przebudową lub modernizacją instalacji OZE wykorzystujących biogaz, biogaz rolniczy lub biometan dla celów energetycznych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2024 (do 4 listopada 2024 r.) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Paweł Szczepaniak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie nr 102/2024 z 9 lipca 2024 r. 2. Artur Piętas, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LPO/129/2024 z 17 września 2024 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Spółka.

² Dalej: Prezes Zarządu.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Spółkę współfinansowanej ze środków publicznych inwestycji pn. „Budowa biogazowni rolniczej w Linne”⁵.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Budowa biogazowni została zaplanowana i zrealizowana zgodnie z zasadami Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020⁶, w ramach działania 1.6 – *Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe*. Realizacja inwestycji przebiegała zgodnie z harmonogramem przyjętym w umowie dofinansowania, a środki publiczne wydatkowano na zadania związane z budową biogazowni. Spółka prowadziła dokumentację dotyczącą ilości i rodzaju substratów zużywanych do produkcji biogazu, wytworzonego biogazu oraz wytworzonej i sprzedanej energii elektrycznej, a także ilości produktów ubocznych powstających w tym procesie. Spółka wywiązała się z obowiązków przekazania do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁷ rozliczenia otrzymanych środków i sprawozdań z realizacji projektu, a do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa⁸ kwartalnych sprawozdań z działalności biogazowni.

Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość dotyczyła nieterminowego przekazania do Urzędu Regulacji Energetyki⁹ informacji o zwiększeniu pomocy inwestycyjnej do budowy biogazowni.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności

Realizacja inwestycji pn. „Budowa biogazowni rolniczej w Linne”

Opis stanu
faktycznego

1. Spółka na podstawie wniosku z 24 lipca 2019 r. zaplanowała uzyskanie dofinansowania do realizacji inwestycji obejmującej „Budowę biogazowni rolniczej w Linne” z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (dalej: POiŚ 2014-2020), w ramach priorytetu I-Zmniejszenie emisyjności gospodarki, działania 1.6 *Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, poddziałania 1.6.1-Źródła wysokosprawnej kogeneracji*.

(akta kontroli str. 5-76)

Zgodnie z pierwotnym wnioskiem Spółka zaplanowała sfinansowanie Inwestycji z następujących źródeł: uzyskanie dofinansowania z dotacji z POiŚ 2014-2020

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: biogazownia lub inwestycja.

⁶ Dalej: POiŚ.

⁷ Dalej: NFOŚiGW.

⁸ Dalej: KOWR.

⁹ Dalej: URE.

w wys. 4,8 mln zł, pożyczki z NFOŚiGW w wys. 3,7 mln zł oraz ze środków własnych w wys. 1,9 mln zł.

Poza ww. wnioskiem, Spółka nie występowała o uzyskanie dofinansowania do realizacji inwestycji w ramach innych instrumentów finansowych.

(akta kontroli str. 5-76)

Ostatecznie całkowity koszt realizacji inwestycji obejmujący wydatki kwalifikowalne i niekwalifikowalne wyniósł 13 974,0 tys. zł. Biogazownia została sfinansowana z:

- dotacji w ramach POliŚ 2014-2020, w ramach działania 1.6.1-*Źródła wysokosprawnej kogeneracji* w kwocie 6 489,2 tys. zł,
- środków własnych Spółki w wys. 7 484,8 tys. zł.

Spółka ostatecznie nie występowała do NFOŚiGW z wnioskiem o udzielenie pożyczki w celu uzupełnienia wkładu własnego.

(akta kontroli str. 819-877, 918-1070)

2. Planowana inwestycja obejmowała budowę biogazowni rolniczej o mocy elektrycznej 0,499 MW i mocy cieplnej 0,499 MW, wytwarzającej energię w technologii wysokosprawnej kogeneracji. Zakres przedmiotowy planowanych robót obejmował budowę zbiorników wraz z wyposażeniem technologicznym tj.: (1) fermentacyjnego (jednego lub dwóch), (2) do magazynowania pofermentu, (3) buforowego na substraty płynne (tzw. zbiornik wstępny). Ponadto inwestycja obejmowała (4) zagospodarowanie placu na cele magazynowania substratów stałych oraz budowę: (5) szachtu instalacyjnego, (6) szachtu kondensacji gazu, (7) budynku technicznego na jednostki kogeneracyjne, (8) zakup i instalację stacji transformatorowej 0,4/15 kV wraz z wykonaniem przyłączy, (9) zakup i instalację zespołu kogeneracyjnego o łącznej mocy 499 kW wraz z osprzętem technicznym, (10) budowę niezbędnej infrastruktury technicznej na terenie inwestycji (doprowadzenie mediów oraz wewnętrzne instalacje technologiczne), (11) budowę przyłącza wodociągowego przeciwpożarowego, (12) wykonanie fundamentów pod urządzenia technologiczne, (13) wykonanie pełnej infrastruktury towarzyszącej (instalacje technologiczne). Dodatkowo zaplanowano wybudowanie 1 500 m² powierzchni utwardzonych (14).

Ze środków publicznych zaplanowano finansowanie budowy biogazowni (zakres wymieniony w ppkt 1-13), budowę powierzchni utwardzonych (14) oraz sprawowanie nadzoru inwestorskiego (budowlanego). Ze środków własnych Spółki zaplanowano promocję projektu¹⁰.

Głównym celem inwestycji było zwiększenie mocy zainstalowanej energii elektrycznej i cieplnej na terenie gminy Dobra, poprzez produkcję energii z zasobów odnawialnych źródeł w postaci biogazu rolniczego, w ilości 3 942 MWh/rok¹¹ od 2021 roku. Ponadto zaplanowano: roczny spadek emisji gazów cieplarnianych o szacunkową ilość – 4 752,19 Mg CO₂/rok, zmniejszenie zużycia energii pierwotnej o 16 049,57 GJ/rok, a także przyczynienie się do wzrostu komfortu życia i bezpieczeństwa dostaw energii dla użytkowników, zmniejszenie kosztów środowiskowych i ekonomicznych dla przedsiębiorców, zmniejszenie szkodliwego oddziaływania na zdrowie mieszkańców toksycznych substancji w postaci pyłów zawieszonych.

(akta kontroli str. 5-76)

Podstawą decyzji o realizacji inwestycji były przygotowane i dołączone do wniosku o dofinansowanie studium wykonalności i analiza finansowa

¹⁰ Stanowiły one wydatki niekwalifikowalne.

¹¹ Odrębnie energia elektryczna i ciepła.

przedsięwzięcia, które wskazały na zasadność biznesową realizacji inwestycji z uwzględnieniem wszystkich związanych z nią czynników ekonomicznych.

(akta kontroli str. 77-632)

Przystępując do realizacji inwestycji Spółka planowała sprzedaż energii elektrycznej wytwarzanej w biogazowni do ogólnopolskiej sieci elektroenergetycznej na zasadach określonych w art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii¹².

(akta kontroli str. 77-632)

3. Realizacja inwestycji została zakończona w III kwartale 2022 r., tj. w terminie określonym w umowie o dofinansowanie. 7 września 2022 r. Spółka uzyskała pozwolenie na użytkowanie biogazowni. Końcowy wniosek o płatność, po jego kilkukrotnym uzupełnieniu, został ostatecznie zatwierdzony przez NFOŚiGW w dniu 30 listopada 2023 r. Przyznane Spółce dofinansowanie w wys. 6 489,2 tys. zł zostało rozliczone.

(akta kontroli str. 897-901)

4. Pierwotny wniosek o dofinansowanie projektu z 24 lipca 2019 r. został przez Spółkę dwukrotnie uzupełniony. Spółka niezwłocznie przekazywała NFOŚiGW dokumenty i wyjaśnienia niezbędne do rozpatrzenia wniosku. W dniu 19 września 2019 r., w odpowiedzi na pismo NFOŚiGW otrzymane 16 września 2019 r. spółka przesłała m.in. uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników dotyczące rozszerzenia klasyfikacji PKD o działalność energetyczną oraz zgody na realizację przedmiotowego projektu oraz potwierdzenia jego finansowania w wymaganej części ze środków własnych. Ponadto przekazano postanowienie Burmistrza Gminy Dobra odmawiające wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, z tytułu braku konieczności jej uzyskania. 17 czerwca 2020 Spółka przekazała do NFOŚiGW skorygowany wniosek wraz z załącznikami dołączając m.in. zaświadczenie bankowe potwierdzające posiadanie środków na pokrycie wkładu własnego, uaktualnioną procedurę zawierania umów z wykonawcami, projekt budowlany wraz z wnioskiem o pozwolenie na budowę, uzyskaną decyzję o warunkach zabudowy. Ponadto uaktualniono planowane terminy realizacji Inwestycji. Informację o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o dofinansowanie NFOŚiGW przekazał Spółce 24 listopada 2020 r.¹³ (po 160 dniach od złożenia skorygowanego wniosku). Jednocześnie NFOŚiGW wezwał Spółkę do dostarczenia dodatkowych dokumentów niezbędnych do zawarcia umowy o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 77-681)

28 stycznia 2021 r. NFOŚiGW zawarł ze Spółką umowę o dofinansowanie inwestycji ze środków POLiŚ 2014-2020, w ramach: działania 1.6 „Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe”, poddziałania 1.6.1 „Źródła wysokosprawnej kogeneracji”, osi priorytetowej „Zmniejszenie emisyjności gospodarki”. Zgodnie z pierwotną umową planowany całkowity koszt realizacji projektu określono na kwotę 10 409,8 tys. zł, w tym kwota wydatków kwalifikowalnych wyniosła 8 458,3 tys. zł¹⁴. Zgodnie z umową Spółce udzielono pierwotnie dofinansowania w kwocie nie większej niż 4 766,60 tys. zł. Pierwotny

¹² Dz. U. z 2024 r. poz. 1361, ze zm., dalej: ustawa o OZE.

¹³ Doręczono Spółce 30 listopada 2024 r.

¹⁴ Kwoty ustalono w wysokości zgodnej z wnioskiem o dofinansowanie Inwestycji.

okres kwalifikowalności wydatków rozpoczynał się 27 lipca 2019 r. i kończył 30 czerwca 2022 r.

Do ww. umowy zawarto trzy aneksy, z 23 grudnia 2021 r. oraz 21 września i 21 grudnia 2023 r., na mocy których zmianie uległy m.in.:

- harmonogramy realizacji projektu i płatności,
- zestawienie wskaźników do monitorowania postępu rzeczowego projektu,
- załącznik dotyczący przetwarzania danych osobowych,
- planowana całkowita kwota kosztów realizacji projektu,
- okres kwalifikowania wydatków,
- maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych.

Zgodnie ze zmienioną umową planowany całkowity koszt realizacji projektu określono na kwotę 13 974,0 tys. zł, w tym kwota wydatków kwalifikowalnych wyniosła 11 329,3 tys. zł, a udzielone dofinansowanie określono na kwotę nie wyższą niż 6 489,2 tys. zł. Okres kwalifikowalności wydatków rozpoczynał się 27 lipca 2019 r. i kończył 31 grudnia 2022 r. Na mocy aneksów nr 2 i 3 zmieniono wartość wskaźników do monitorowania postępu rzeczowego inwestycji ustalając m.in.:

- dodatkową zdolność do wytwarzania energii elektrycznej z 0,499 MW na 0,498 MW,
- dodatkową zdolność wytwarzania energii cieplnej z 0,499 MW na 0,550 MW,
- ilość wybudowanych jednostek kogeneracyjnych z 1 na 2,
- szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych z 4 752,37 na 4 368,90 ton równoważnika CO₂,
- zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej z 16 049,57 GJ na 14 811,86 GJ.

(akta kontroli str. 822-877)

5. Spółka, poza wnioskiem o dofinansowanie przedmiotowej inwestycji złożonym w ramach POIiŚ 2014-2020, nie zwracała się do innych instytucji o uzyskanie dofinansowania w ramach innych instrumentów wsparcia finansowego.

(akta kontroli str. 1342-1346)

6. Zakres rzeczowy zawartej umowy o dofinansowanie został wykonany, a wskaźniki monitorowania postępu rzeczowego projektu zostały osiągnięte. W wyniku realizacji inwestycji osiągnięto zarówno wskaźniki produktu jak i wskaźniki rezultatu, tj.: wybudowano biogazownię o mocy: 0,498 MW energii elektrycznej i 0,550 energii cieplnej, zainstalowano dwie jednostki kogeneracyjne, zredukowano emisję gazów cieplarnianych o 4559,61 ton CO₂ rocznie (105,3% wskaźnika), zmniejszono zapotrzebowania na energię pierwotną o 19 225,197 GJ rocznie (129,8% wskaźnika). Spółka przekazała NFOŚiGW dokumenty potwierdzające osiągnięcie wskaźników rezultatu bezpośredniego, w tym opinię z weryfikacji monitorowania emisji wystawioną przez akredytowany podmiot.

(akta kontroli str. 900-917)

Inwestycja została zrealizowana w terminie określonym w umowie o dofinansowanie. 7 września 2022 r. biogazownia uzyskała pozwolenie na użytkowanie, a ostateczny odbiór inwestycji po uprzednim przeprowadzeniu rozruchu biogazowni nastąpił 25 września 2022 r. Wybudowane obiekty zostały przyjęte do ewidencji środków trwałych Spółki. Przeprowadzone w toku kontroli oględziny inwestycji potwierdziły wykonanie biogazowni oraz umieszczenie tablicy informującej o źródłach dofinansowania jej budowy, zawierającej m.in.

znaki funduszy europejskich, Unii Europejskiej oraz barwy Rzeczypospolitej Polskiej.

W umowie o dofinansowanie zawarto wymóg unikania podwójnego finansowania¹⁵. Dowody księgowe (faktury) stanowiące podstawę rozliczenia otrzymanego dofinansowania opatrzone danymi informującymi o dofinansowaniu budowy biogazowni z POIiŚ 2014-2020, tj. w sposób uniemożliwiających sfinansowanie tych wydatków z innych środków publicznych.

(akta kontroli str. 900-1069)

7. W toku realizacji inwestycji zwiększono wysokość przyznanego Spółce dofinansowania z 4 766,60 tys. zł do 6 489,2 tys. zł z uwagi na zwiększenie kosztów realizacji inwestycji z 10 409,8 tys. zł do 13 974,0 tys. zł. Wnioskując 21 lipca 2021 r. do NFOŚiGW o zwiększenie dofinansowania Spółka wskazała, że w wyniku przeprowadzonych procedur wyboru wykonawcy robót budowlanych do Spółki wpłynęły oferty przekraczające pierwotnie zaplanowany budżet. Było to spowodowane wzrostem cen robocizny i materiałów budowlanych wywołanych epidemią COVID-19.

Spółka w ramach realizacji projektu przeprowadziła procedury wyboru wykonawców dla zadań, w ramach których ponoszono wydatki kwalifikowalne.

(akta kontroli str. 822-877, 1072-1082)

8. Uzyskane dofinansowanie rozliczono zgodnie z zawartą umową oraz aneksami do tej umowy. Rozliczenie dofinansowania przebiegało zgodnie z zasadami określonymi w umowie o dofinansowanie i w harmonogramie realizacji projektu. NFOŚiGW zgłaszał uwagi do przekazywanych przez Spółkę wniosków o płatność, które dotyczyły m.in.: braku niektórych dokumentów (oświadczeń), nieopisaniu dokumentów i błędów formalnych¹⁶. Po uzupełnieniu przez Spółkę braków we wniosku NFOŚiGW zatwierdził wszystkie wnioski o płatność i przekazał Spółce pełną kwotę refundacji.

(akta kontroli str. 918-1071)

9. W maju 2023 r. NFOŚiGW przeprowadził kontrolę Inwestycji stwierdzając:

- zgodność zrealizowanego zakresu rzeczowego inwestycji z wnioskiem i umową o dofinansowanie budowy biogazowni,
- poprawność i kompletność dokumentacji technicznej, formalno-prawnej przedsięwzięcia w zakresie jej poprawności i zgodności z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego,
- prawidłowość kwalifikowania wydatków zrealizowanych z dofinansowaniem środków POIiŚ 2014-2020,
- przestrzeganie wymagań w zakresie dokumentacji finansowej i systemu finansowo-księgowego,
- prawidłowe ponoszenie wydatków kwalifikowalnych z zastosowaniem Prawa zamówień publicznych i zasady konkurencyjności,

¹⁵ W § 7 ust. 1 umowy zamieszczono odniesienie do dokumentu „Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020”, w którym w pkt 6.7. określono zasady dotyczące zakazu podwójnego finansowania inwestycji.

¹⁶ Do końcowego wniosek o płatność z 5 stycznia 2023 r. NFOŚiGW zgłosił uwagi: 11 stycznia 2023 r. (wniosek został uzupełniony przez Spółkę w dniu 21 marca 2023 r.) i 5 września 2023 r. (wniosek uzupełniono 30 października 2023 r.) Ostateczne zatwierdzenie wniosku nastąpiło 30 listopada 2023 r.

- zapewnienie struktury organizacyjnej dotyczącej zarządzania przedsięwzięciem i posiadania oraz stosowania procedur obowiązywania w ramach POLiŚ 2014-2020,

- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych zgodnie z zasadami obowiązującymi w ramach POLiŚ 2014-2020.

W toku kontroli NFOŚiGW stwierdził osiągnięcie dla nw. sześciu wskaźników produktu wielkości innych niż zawartych w umowie o dofinansowanie:

- 1) *dotatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych* – zaplanowano 0,499 MWe, osiągnięto 0,498 MWe.
- 2) *dotatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych* – zaplanowano 0,499 MWt, osiągnięto 0,550 MWt.
- 3) *dotatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji* – zaplanowano 0,499 MWe, osiągnięto 0,498 MWe.
- 4) *dotatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji* – zaplanowano 0,499 MWt, osiągnięto 0,550 MWt.
- 5) *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w ramach kogeneracji* - zaplanowano 1, osiągnięto 2,
- 6) *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej z OZE w ramach kogeneracji* - zaplanowano 1, osiągnięto 2.

Powyższe odstępstwa były spowodowane zaprojektowaniem bardziej efektywnego układu składającego się z dwóch mniejszych jednostek kogeneracyjnych, co pozwoliło na uzyskanie sumarycznie większej mocy wytwarzania energii cieplnej (o 0,051MWt) i nieznacznie niższej energii elektrycznej (o 0,001 MWe). Zespół kontrolny w zaleceniach pokontrolnych wskazał na konieczność uzyskania stanowiska NFOŚiGW dot. ww. różnic.

Realizując zalecenie pokontrolne, Spółka 21 września 2023 r., a następnie 21 grudnia 2023 r., zawarła z NFOŚiGW aneks do umowy o dofinansowanie, na mocy którego zmieniono wartość ww. sześciu wskaźników produktu zapewniając ich zgodność z umową o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 822-877, 1168-1216)

10. Członkowie zarządu Spółki podali, że w związku z realizacją inwestycji w początkowej fazie Spółka spotkała się z oporem ze strony lokalnej społeczności wynikającym z braku pełnej wiedzy o funkcjonowaniu tego typu instalacji. W odpowiedzi na obawy mieszkańców Spółka zorganizowała spotkanie z ówczesnym zarządem i głównym wykonawcą, podczas którego przedstawiono szczegółowo zasady działania biogazowni oraz korzyści wynikające z jej funkcjonowania. Po przeprowadzeniu tego spotkania, jak wynika z wyjaśnień członków zarządu Spółki, niechęć lokalnej społeczności wobec inwestycji ustąpiła.

(akta kontroli str. 1342-1346)

11. 28 września 2022 r. Spółka złożyła wniosek do KOWR o dokonanie wpisu do rejestru wytwórców biogazu rolniczego. Dyrektor Generalny KOWR 3 października 2022 r., tj. po 5 dniach od złożenia wniosku, wydał zaświadczenie o wpisaniu Spółki do rejestru wytwórców biogazu rolniczego. Dane objęte wnioskiem były zgodne z danymi wynikającymi z wniosku o dofinansowanie inwestycji. Dokonując wpisu Dyrektor Generalny KOWR stwierdził, że dane zawarte we wniosku o wpis są kompletne i zgodne z prawdą, a Spółka spełniała wszystkie warunki stawiane podmiotom ubiegającym się o wpis do

przedmiotowego rejestru, tj. m.in. dysponowała odpowiednimi urządzeniami i obiektami spełniającymi wymagania określone w obowiązujących przepisach.

W październiku i listopadzie 2023 r. KOWR przeprowadził kontrolę Spółki w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego. Kontrolą objęto dokumentację dot. wykonywanej działalności z zakresu wytwarzania biogazu rolniczego, dysponowania dokumentacją potwierdzającą spełnianie wymagań sanitarnych środowiskowych i przeciwpożarowych, prawidłowości danych wykazywanych w sprawozdaniach kwartalnych, m.in. o: ilości wytworzonego biogazu rolniczego, rodzaju wykorzystywanych substratów oraz sposobu zagospodarowania wytworzonego produktu ubocznego (pofermentu). W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w działaniu Spółki i nie wydano zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli str. 1085-1161)

12. Stosownie do postanowień art. 25 ustawy o OZE Spółka prowadziła dokumentację dotyczącą ilości substratów wykorzystywanych do wytworzenia biogazu rolniczego, wytworzonej energii i produktów ubocznych powstałych w tym procesie.

W marcu 2024 r. Spółka uzyskała decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zezwalającą na wprowadzanie do obrotu nawozu organicznego wyprodukowanego z pofermentu powstałego w procesie produkcji biogazu rolniczego. Po uzyskaniu ww. decyzji Spółka rozpoczęła wprowadzanie nawozu do obrotu.

(akta kontroli str. 1162-1166)

Od uruchomienia biogazowni w listopadzie 2022 r. Spółka terminowo sporządziła i przekazała do KOWR sprawozdania zawierające dane wymagane w art. 25 pkt 4 ustawy o OZE, tj. dotyczące m.in. ilości i rodzaju substratu zużytego do produkcji biogazu, ilość wytworzonego biogazu, ilość energii elektrycznej wytworzonej, zużytej na potrzeby produkcji i energii sprzedanej oraz ilości produktu ubocznego powstałego w wyniku wytworzenia biogazu rolniczego (pofermentu). W dwóch przypadkach Spółka złożyła korekty sprawozdań z powodu błędnego wykazania danych (błędy pisarskie).

(akta kontroli str. 1096-1161)

13. Dane dotyczące ilości energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystującej w procesie wytwarzania energii biogaz rolniczy były przez Spółkę rejestrowane, m.in. w systemie informatycznym zainstalowanym do obsługi procesów technologicznych biogazowni. System ten umożliwiał rejestrację danych z zapewnieniem ich ochrony przed usunięciem lub zniekształceniem.

System rejestracji spełniał wymogi określone w §12 rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z 18 marca 2024 r. w sprawie wymagań dotyczących sposobu obliczania, pomiarów i rejestracji ilości energii elektrycznej, ciepła i chłodu wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii¹⁷.

(akta kontroli str. 1322-1340)

14. Należąca do Spółki instalacja wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego wytwarza energię elektryczną od 9 listopada 2022 r. Łączna ilość energii elektrycznej objętej systemem wsparcia określonym w art. 70a ustawy o OZE wyniosła [...] ¹⁸.

¹⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 435.

¹⁸ Zanonimizowano dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1233).

(akta kontroli str. 1281-1314)

Członkowie zarządu Spółki podali, że aktualnie Spółka nie planuje zwiększania ilości energii elektrycznej objętej wsparciem w ramach systemów FIT/FIP.

(akta kontroli str. 1347-1352)

15. Spółka zwróciła się do Prezesa URE o wydanie zaświadczenia o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii w ramach instrumentu wspierającego FIT/FIP, składając 22 grudnia 2020 r. deklarację o zamiarze sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej. W wyniku kolejnych uzupełnień złożonej deklaracji w dniach 15 lutego, 9 marca, 23 kwietnia oraz 7 lipca 2021 r. Prezes URE po 21 dniach od dnia doręczenia kompletnej dokumentacji, wydał zaświadczenie o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej, zgodnie z art. 70a-70e ustawy OZE, przez okres kolejnych 15 lat począwszy od pierwszego dnia sprzedaży energii elektrycznej objętej systemem wsparcia, nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2039 r. URE nie przeprowadzał w Spółce kontroli dot. wytwarzania i sprzedaży energii objętej systemami wsparcia określonymi w ustawie o OZE.

Spółka, jako wytwórca energii elektrycznej z biogazu rolniczego, który korzystał z systemu wsparcia FIT/FIP, w okresie objętym kontrolą, w trybie art. 70b ust. 10 ustawy OZE 30 września 2022 r. poinformowała Prezesa URE o zmianie deklaracji w zakresie sprzedawcy zobowiązanego na inny podmiot. Na skutek zmiany deklaracji Prezes URE 27 grudnia 2022 r. wydał zaświadczenie o możliwości sprzedaży przez spółkę niewykorzystanej energii elektrycznej wytworzonej w instalacji objętej zaświadczeniem z 28 lipca 2021 wybranemu podmiotowi, na zasadach innych niż określone w art. 70c ust. 1-5 ustawy o OZE od 1 stycznia 2023 r.

Spółka przekazała do URE informację o wytworzeniu 9 listopada 2022 r. energii elektrycznej po raz pierwszy i jej sprzedaży w ramach systemów, o których mowa w art. 70a-70f ustawy o OZE.

Spółka po uzyskaniu zwiększenia pomocy finansowej z NFOŚiGW nieterminowo przekazała Prezesowi URE oświadczenie zawierające informację o wysokości tej pomocy i nową cenę skorygowaną, co zostało szerzej opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 1246-1276)

16. W latach 2021-2024 (do dnia 4 listopada 2024 r.) na Spółkę nie nałożono kar pieniężnych z tytułów wymienionych w art. 168 ustawy o OZE, jednakże 8 maja 2024 r. Prezes URE wszczął wobec Spółki postępowanie w sprawie nałożenia kary pieniężnej w związku z możliwością niezrealizowania w wymaganym terminie obowiązku wynikającego z art. 39a ust. 7 ustawy o OZE¹⁹. Spółka 24 maja 2024 r. przekazała Prezesowi URE obszernie wyjaśnienie przyczyn opóźnienia. Do 4 listopada 2024 r. do Spółki nie wpłynęła decyzja Prezesa URE dot. prowadzonego postępowania administracyjnego.

(akta kontroli str. 1315-1321, 1342-1346)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Stosownie do art. 39a ust. 7 ustawy o OZE, w przypadku, w którym po dniu złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 70b ust. 3 pkt 6 tej ustawy wytwórca wskazanemu w art. 70b ust. 1 ustawy o OZE zostanie udzielona pomoc inwestycyjna, lub wzrośnie wartość tej pomocy, wytwórca ten jest zobowiązany

¹⁹ Zagadnienie to opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

do przekazania Prezesowi URE, najpóźniej w dziesiątym dniu miesiąca następującego po upływie miesiąca, w którym nastąpiło udzielenie pomocy, oświadczenia zawierającego jej wartość przeliczoną zgodnie z ust. 3, datę jej udzielenia, wskazanie podmiotu udzielającego pomocy inwestycyjnej oraz cenę skorygowaną.

Spółka, po zawarciu z NFOŚiGW 23 grudnia 2021 r. aneksu do umowy o dofinansowanie, w wyniku którego nastąpiło zwiększenie wysokości dofinansowania do budowy biogazowni, sporządziła i przekazała Prezesowi URE oświadczenie o wzroście wartości pomocy w dniu 31 stycznia 2023 r. Termin do złożenia tego oświadczenia, stosownie do postanowień art. 39a ust. 7 ustawy o OZE upływał 10 stycznia 2022 r. Opóźnienie wyniosło 386 dni.

(akta kontroli str. 1274-1280)

Członkowie zarządu Spółki wyjaśnili, że główną przyczyną ww. nieprawidłowości były zmiany na stanowiskach, duża liczba realizowanych zadań oraz nieobecności pracowników w okresie świątecznym i w czasie ferii zimowych.

(akta kontroli str. 1342-1346, 1347-1356)

NIK wskazuje, że obowiązki wytwórcy energii w zakresie przekazywania Prezesowi URE wymaganych informacji jest niezbędne dla właściwej realizacji zadań i obowiązków związanych z prowadzeniem rejestrów oraz sprawozdawczości, o których mowa ustawie o OZE. Z tego względu w art. 168 pkt 16 ustawy o OZE przewidziano odpowiedzialność finansową za nieprzekazanie w terminie informacji wymaganych art. 39a ust. 7 ww. ustawy.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań zapewniających terminowe przekazywanie informacji organowi do spraw regulacji gospodarki energią.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 28 listopada 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Artur Piętas
doradca ekonomiczny

.....
/podpis/

Dyrektor

z up. Zuzanna Kaźmierczak
p.o. wicedyrektor Delegatury NIK
w Poznaniu

.....
/podpis/